

PŘEDSTAVUJEME

Reflexe a vyhodnocení

Lze zmínit, že jméno vyjadřuje něco o rodině, jejích hodnotách, jsou zde kulturní vlivy. Jsou to také nějaká sdělení, která dává jedna generace té druhé. Mělo by být jasné, že nerespektování jmen ostatních, nebo dokonce posměšky, mohou být negativně zažívány a mohou poškodovat sebevědomí. Jména jsou důležitou součástí naší identity. Uznání a respekt ke jménu jsou důležitou součástí tvorby stabilní identity.

A jak je to s názvem anti-bias? Pojem *bias* se překládá jako nerovnost, předpojatost, jednostrannost, předsudek,

zároveň znamená zkreslení dat ve statistice nebo upřednostňování jedné perspektivy na úkor alternativ. *Anti* ukazuje, že tento přístup se snaží o napravení zkreslených informací. Interpretuje se také jako aktivní působení proti nerovným podmínkám, proti diskriminaci.

Pokud vás téma zaujalo, více můžete objevit v metodice, která bude od prosince volně dostupná na stránkách *Sítě multikulturních otevřených klubů* (smok.askcr.cz). Nebo se můžete přihlásit do některého ze vzdělávacích kurzů, které na toto téma nabízí Varianty společnosti Člověk v tísni (www.varianty.cz).

II

S knihou po škole

Školní čtenářské kluby

Mgr. Eva Bělinová,
projektová manažerka,
Nová škola, o. p. s.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

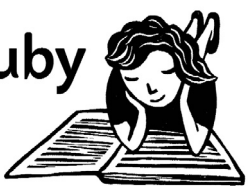

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Natálce je 9 let. Ve školním roce 2012/13 opakovala 1. ročník. Natálčini rodiče jsou závislí na drogách. O dceru se nestarali. Vyrůstala pouze s dědečkem v domě bez vody a elektřiny. Do školy chodila špinavá a hladová. V září 2012 se jí ujala teta. Od ledna 2013 začala Natálie chodit do čtenářského klubu, kam ji přivedla kamarádka Ilonka. Zpočátku byla plachá, téměř nemluvila, do společných aktivit se nezapojovala. S hlasitým čtením měla velké obtíže. V dubnu si vypůjčila knihu Jakub a Jáchym, kterou prý celou přečetla a moc se jí líbila. V knize se orientovala a s dopomocí byla schopna představit hrdiny, i když často během rozhovoru uváděla, že „si to už nepamatuje“. Lze se domnívat, že členství v klubu má pozitivní vliv nejen na Natálčiny čtenářské dovednosti (lepší technika čtení, větší porozumění čtenému, soustředěné naslouchání), ale i na celkový rozvoj její osobnosti...

Čtenářské kluby

Školní čtenářské kluby jako volnočasovou aktivitu na 21 základních školách jsme na stránkách Řízení školy představili poprvé v dubnu 2014. Uplynulo několik měsíců a projekt *Brána ke vzdělání: školní čtenářské kluby* se stal jedním z vítězů 2. ročníku soutěže inovativních projektů ve vzdělávání Eduína 2014. Čím možná také oslovil odbornou porotu a veřejnost?

Dovolujeme si odhadnout, že je to díky jeho přehlednosti, relativně jednoduché reprodukovatelnosti, zájmu dětí i spolupracujících učitelů a knihovníků o klubová setkání a tedy potenciálu k šíření. Každý týden se na hodinu a půl ve školní knihovně, zvláštní klubové místnosti či jen ve čtenářském koutku vyhrazeném ve třídě sejde skupina deseti až maximálně patnácti prvostupňových dětí, které ve spolupráci s kmenovou paní učitelkou školy a ideálně knihovnicí z místní veřejné knihovny poznávají radost z četby knížek. Zdá se vám to být přízemní cíl pro vítězný projekt? Nenechte se mýlit. Kdo nezažil skutečnou radost z četby, nemůže se zdokonalit v technice čtení. Kdo má problém se čtením, velmi pravděpodobně nesáhne ve svém volném čase po knize. **Čtenářské kluby nabízejí i dětem se speciálními vzdělávacími potřebami čtenářské průvodce v podobě zmíněných klubových vedoucích, kteří jim pomohou překonat odpor ke čtení a ukážou jim, že čtení je zábavné, napínavé, poučné, že to má zkrátka cenu.**

■ JAK JE MOŽNÉ ČTENÁŘSKÉ KLUBY PROPOJIT S PROSTŘEDÍM DRUŽINY?

Nabízí se pochopitelně využít čas dětí v družině pro klubová setkání. Toto rozhodnutí ale vyžaduje promyšlenou přípravu. Dovolíme si zde předestřít pár doporučení, která by základní školy s tímto úmyslem neměly opomenout.

Čtenářský klub nesoucí kýžený efekt není nahodilou aktivitou, ale drží si své pravidelné místo v týdenním rozvrhu družiny, trvá výše uvedenou hodinu a půl (samozřejmě s přestávkami pro odpočinek dětí podle aktuální potřeby), má pevný řád. Čtenářské aktivity nahodile nezpestrují podle nálady dětí a družinářek program družiny, nopak jsou promyšlené a pečlivě připravované.

Zásadní pro úspěch klubové práce a kladné přijetí ze strany dětí jsou **klubové vedoucí**. Doporučujeme nerezignovat na ověřený model dvou klubových vedoucích, kdy ideálně jedna je knihovnicí (byť si uvědomujeme, že tato

podmínka může někde být obtížně splnitelná). Osobnost a dovednosti vedoucích i jejich další osobní rozvoj se ukázaly být klíčové. **Musí být skutečně velmi aktivními čtenáři a mít především perfektní přehled o současné dětské literatuře.** Můžete to považovat za samozřejmost, většina prvostupňových učitelek však tento přehled na počátku pilotního projektu zdaleka neměla a právě jeho získání během tří let projektové práce považovaly za jeden z hlavních přínosů klubů.

Nespornou výhodou pro vedoucí bude **absolvování některého z kvalitních dlouhodobějších kurzů metod rozvoje dětského čtenářství**, ať už našich kurzů ke klubové práci, nebo kurzů metod kritického myšlení (vč. metod čtení s nečtenáři). Ve čtenářském klubu se totiž nejen předčítá, ale o knihách si i povídáme, doporučujeme si je navzájem, učíme se číst s porozuměním, předvídáme vývoj příběhu a především motivujeme děti, aby si potichu četly samy, ačkoliv možná nemají úplně bezchybně zvládnutou techniku čtení. Pro všechny tyto mezi sebou propojené okruhy aktivit je třeba vymýšlet pestré dílčí činnosti napojené na konkrétní dětské knížky. **Činnosti míří k promyšlenému a předem stanovenému cíli.** Smiřme se s tím, že se nám jej možná ne vždy podaří naplnit, ale pokusme se vždy vyhodnotit, proč se to nezdařilo, kde se naše cesta odchýlila od záměru, co můžeme příště udělat lépe.

Vedení čtenářského klubu je prací vysoce odbornou a časově náročnou, pokud má vedoucí zájem sestavovat kvalitní program, který děti zaujme. Opravdu nepředpokládejte, že lze tuto práci dlouhodoběji vykonávat na dobrovolnické bázi. **Klubové setkání vyžaduje předchozí přípravu** v podobě načtení konkrétních dětských knížek, přípravy čtenářských lekcí, průběžného sladování se s kolegy. Nelze čekat, že toto vedoucí zastanou bez odměny. Při všech příležitostech apelujeme, aby si iniciátor čtenářského klubu předem stanovil, z čeho chce klubové vedoucí platit.

Pro úspěch klubové práce je nezbytná **velmi pestrá nabídka dětských knížek všech žánrů**. Nové knížky jsou tím, co v klubu děti baví. Nemáte-li finance nazbyt, kupte jeden výtisk od každého titulu, což vám umožní nakoupit více různých titulů, a části knih, s nimiž bude skupinka

děti pracovat, můžete nakopírovat. Knihy rozřídte podle čtenářské náročnosti (úrovně můžete odlišit např. barevnou značkou). Knížky vystavte v knihovničce přímo v klubu, aby svými barevnými tituly lákaly k přečtení a děti si je mohly co nejvolněji půjčovat. V tento moment dobře využijete spolupráci s knihovnicí, protože může vypůjčovat knihy pro klub na své jméno z veřejné knihovny a rozšiřovat tak knižní nabídku. Očekávejte však bohužel spíš těžkosti, když se budete snažit sehnat knihy psané jednoduchým jazykem, krátké, ale svým námětem zároveň vhodné pro prepubertální děti. Takové tituly na českém literárním trhu zatím bohužel téměř chybějí.

Práce v klubu je pro děti odpočinkovou aktivitou, přesto je po dětech požadována činnost náročná na soustředění. **Je vhodné, aby klub navazoval na vyučování**, resp. obědovou pauzu, zařazení do pozdějšího odpoledne může znamenat, že děti na práci už nebudou mít energii. Není od věci zamyslet se, zda by bylo možné organizovat ranní klubová setkání. Děti budou svěží a jistě se shodneme, že není nic příjemnějšího, než začít den s knížkou.

■ BEREME JEN MOTIVOVANÉ ČTENÁŘE?

Čtenářské kluby v našem projektu byly přímo určeny dětem se speciálními vzdělávacími potřebami, které ke čtení neměly vztah. V průběhu pár týdnů si ho ale získaly. Výhodou byl fakt, že do klubů docházely děti podobné úrovně, a měly tak čas se společně rozečíst. Manažeři klubů na ně nespíchali a ani mezi sebou se děti nepředbýhaly. Děti tu zažívaly úspěch, což je pocit, jehož se řadě z nich v běžném vyučování bohužel nedostává. Tato skutečnost byla velkou přidanou hodnotou projektu *Brána ke vzdělávání*.

Kluby ale samozřejmě můžete otevřít i dobrým, motivovanějším čtenářům, jen by neměly ubírat prostor těm pomalejším. I v případě, že klub otevřete pro děti, které doma čtou a čtení je baví, budete řešit některé obdobné situace jako v našich klubech – budete pátrat po knihách, které dané děti zaujmou, takových, jež si se zájmem přečte většina členů klubu, a když čtení děti omrzí (což se jistě stane), budete přemýšlet nad aktivitami, které jim zase vrátí jejich zaujetí.

Ačkoliv máte obsah dětských knih v malíčku a jste zvyklé používat metody aktivního učení, **pečlivě plánujte obsah klubových setkání**, neimprovizujte. Pokud ano, aktivity nepovedou k jasnému cíli, program schůzky se „rozpadne“. Ze zkušenosti však doporučujeme: méně znamená více. Připravte si klidně méně aktivit, ale **poskytněte dětem dostatek času na promyšlení odpovědí a sdělení názorů, na prožití přečteného textu**. Velikým přínosem klubů je čas, který tolik potřebujeme jak my dospělí pracující s dětmi, tak především samotné děti, ať jsou nadané, či mají nějakou specifickou vzdělávací potřebu. Nezapomeňte velmi **důsledně reflektovat, co při schůzce**

Irena Poláková
Eva Bělinová
Alžběta Ingrová
a kol.

S KNIHOU PO ŠKOLE

Školní čtenářské kluby

NOVÁ ŠKOLA, o.p.s.

proběhlo, hodnotte společně s dětmi, jak se jim setkání líbilo, co ocenily, co by příště pojaly jinak, motivujte je ke zdůvodňování svých postojů.

Nám se osvědčilo stavět klubový program na tzv. **třech pilířích klubové práce** (tedy doporučování knih mezi dětmi, samostatné čtení knihy podle vlastního výběru – tzv. dílna čtení – v intencích programu *Čtením a psaním ke kritickému myšlení*, a třetí pilíř „odcházej domů s knihou“) – více k nim se dozvíte v některém z dalších čísel

tohoto časopisu nebo se s pilíři můžete důkladně seznámit v publikaci „S knihou po škole“.

■ JSOU PRO NÁS RODIČE DŮLEŽITÍ?

Náš projekt nebyl přímo zaměřen na práci s rodiči. Jde-li ale o rozvoj dětského čtenářství, **hrají rodiče zásadní roli**, jakkoliv ji bohužel ne vždy naplňují. **Ovlivňovat dětské čtenářství bez rodičů nelze.** Školní družina nabízí otevřenější prostor než běžná školní výuka, a je proto pro vtažení rodičů nebo jiných blízkých dítěte vhodnější než hodina češtiny. Zvěte rodiče, aby se do čtenářského klubu čas od času přišli podívat, ať si umí představit, jak také může vypadat práce s knihou. Motivujte je, aby svým dětem předčítali, byť děti už čtou samy. Společný čas strávený nad knihou je pro děti i jejich rodiče nesmírně cenný. Rodiče nemusí (a bohužel často ani nemohou) být malým čtenářům čtenářskými průvodci, přesto děti motivuje, pokud se doma někdo zajímá o to, co se v klubu děje, jakou knihou dítě četlo, co si vypůjčilo.

O čem se dočtete v publikaci „S knihou po škole“?

Dostane se vám praktických doporučení, jak založit klub u vás ve škole nebo zájmovém zařízení dětí a mládeže. Získáte představu o nástrahách, které vám mohou komplikovat cestu, i praktických postupech, jak je překonat. S konkrétní prací v klubech vás prostřednictvím svých textů seznámí současní kluboví vedoucí. Začtete se do čtenářských příběhů klubových dětí. Načerpáte inspiraci pro tuto organizačně jednoduchou, obsahově však náročnou, pro děti potenciálně velmi oblíbenou volnočasovou aktivitu.

Co Nová škola, o. p. s., coby nositelka myšlenky čtenářských klubů, nabízí pro zájemce o kroužek?

1. Otevřený akreditovaný osmihodinový a návazný čtyřicetihodinový kurz „Jak založit čtenářský klub“ a „Čtenářský klub jako společenství nad knihou“ – dozvíte se, jak založit a následně efektivně a pro děti atraktivně vést čtenářský klub u vás. Pro více info napište na alzbeta.ingrova@novaskolaops.cz.
2. Metodická publikace „S knihou po škole Školní čtenářské kluby“ je ke stažení na http://ctenarskekluby.cz/wp-content/uploads/2014/06/sknihouposkole_final.pdf nebo napište na alzbeta.ingrova@novaskolaops.cz a publikaci vám rádi zašleme zdarma.
3. Webový portál www.ctenarskekluby.cz, kde najdete pestrou škálu anotací dětských knížek pro inspiraci, co číst, desítky vyzkoušených lekcí pro práci s konkrétními dětskými knihami a řadu dalších metodických materiálů či inspirací.
4. Konzultace související se zřízením a vedením čtenářského klubu prostřednictvím kontaktů uvedených na portálu, vč. možnosti domluvit si návštěvu v některém z fungujících klubů.
5. Videosekvence zaznamenávající reálný průběh důležitých klubových aktivit – jako debata o přečtené knize, dílna čtení, doporučování knih apod. Jsou ke stažení v sekci Co nabízíme – Pro učitele a knihovníky – Inspirace. Dávají dobrou představu o podobě klubových setkání a za předpokladu pečlivého sledování i o jejich dopadu na výkon dětí.

II

Dobrodružné putování do historie

Kde jsou číše, ze kterých spolu pili Karel IV. a Bušek z Velhartic?

144 stran, pevná vazba, 179 Kč

Meč pánů z Velhartic
Jindřiška Mendozová
ilustrace Jarmila Růžicková

Jak to skutečně bylo s trojským koněm?

176 stran, měkká vazba, 179 Kč

Trojská válka
Veronika Váňková
poslední z hrůz
ilustrace Petr Kopl

GRADA
www.grada.cz